

Program wieloletni pod nazwą „Program Rozwoju Służb Ratownictwa Morskiego w latach 2007 – 2010”

I. Wykonanie „Programu Rozwoju Służb Ratownictwa Morskiego w latach 2007 – 2010”, zwanego dalej „Program”, koordynuje minister właściwy do spraw gospodarki morskiej. Realizację Programu powierza się Morskiej Służbie Poszukiwania i Ratownictwa w Gdyni.

Konieczność utrzymywania służb ratownictwa morskiego wynika z ratyfikacji przez Polskę Międzynarodowej konwencji o poszukiwaniu i ratownictwie morskim, sporządzonej w Hamburgu dnia 27 kwietnia 1979 r. (Dz. U. z 1988 r. Nr 27, poz. 184), zwanej „Konwencją SAR” oraz Konwencji o ochronie środowiska morskiego obszaru Morza Bałtyckiego, sporządzonej w Helsinkach dnia 9 kwietnia 1992 r. (Dz. U. z 2000 r. Nr 28, poz. 346), zwanej „Konwencją Helsińską 1992”.

Postanowienia przywołanych konwencji nakazują państwom – stronom konwencji – utrzymywanie sił i środków niezbędnych do poszukiwania i ratowania ludzi znajdujących się w niebezpieczeństwie na morzu, u ich wybrzeży, a także do zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu.

Dla zapewnienia działań mających na celu poszukiwanie i ratowanie życia na morzu, zgodnie z postanowieniami Konwencji SAR, na mocy ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o bezpieczeństwie morskim (Dz. U. z 2006 r. Nr 99, poz. 693, z późn. zm.) powołano państwową jednostkę budżetową pod nazwą Morska Służba Poszukiwania i Ratownictwa, zwaną dalej „Służbą SAR”. Jednocześnie – zgodnie z art. 42 ust. 4 ww. ustawy, Służba SAR wykonuje także zadania związane ze zwalczaniem zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu, określone przepisami odrębnych ustaw, w tym m. in. ustawą z dnia 16 marca 1995 r. o zapobieganiu zanieczyszczeniu morza przez statki (Dz. U. z 2006 r. Nr 99, poz. 692, z późn. zm.), która na podstawie art. 23a powierzyła Służbie SAR wykonywanie zadań w zakresie **zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu**.

Powołane ustawy, a także wydane na ich podstawie rozporządzenia¹⁾ stanowią, iż koszty funkcjonowania Służby SAR pokrywane są z budżetu państwa, nakładają jednocześnie obowiązki m.in. w zakresie:

- utrzymywania sił i środków w pełnej i ciągłej gotowości do akcji poszukiwawczych i ratowniczych oraz do likwidacji skutków zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu,
- planowania rozwoju i doskonalenia Służby SAR oraz realizowania inwestycji wynikających z tych planów.

Dla realizacji powierzonych zadań w zakresie:

- **poszukiwania i ratowania życia na morzu** – w skład Służby SAR wchodzi: Morskie Ratownicze Centrum Koordynacyjne w Gdyni, Pomocnicze Centrum Koordynacyjne w Świnoujściu, morskie statki ratownicze pełniące stałe pogotowie oraz brzegowe stacje ratownicze,

¹⁾ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 24 grudnia 2001 r. w sprawie szczegółowej organizacji Morskiej Służby Poszukiwania i Ratownictwa (Dz. U. Nr 157, poz. 1845, z późn. zm.) oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 grudnia 2002 r. w sprawie organizacji i sposobu zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu (Dz. U. nr 239, poz. 2026).

- **zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu** – w skład Służby SAR wchodzi: Centrum Operacyjne Zwalczania Zanieczyszczeń Środowiska Morskiego, specjalne statki morskie do zwalczania zanieczyszczeń i lądowe bazy sprzętowo-magazynowe.

Program jest realizacją ciężących na Służbie SAR zadań.

II. Posiadany potencjał techniczny, potrzeby warunkujące realizację zadań ciężących na Służbie SAR wyznaczające cel Programu.

1. Dla realizacji zadań poszukiwania i ratowania życia na morzu, Służba SAR dysponuje:

- 7 nowoczesnymi statkami ratowniczymi typu SAR-1500 o szybkości 30 węzłów i możliwości przyjęcia na pokład do 70 rozbitków,
- statkiem ratowniczym typu R-27 o szybkości 13 węzłów i możliwości przyjęcia na pokład do 150 rozbitków,
- 2 statkami ratowniczymi typu R-17 o szybkości 9 węzłów i możliwości przyjęcia na pokład do 50 rozbitków,
- 8 brzegowymi stacjami ratowniczymi (Sztutowo, Świbno, Władysławowo, Łeba, Ustka, Darłowo, Kołobrzeg, Dziwnów) wyposażonymi w samochody terenowe i szybkie łodzie ratownicze.

Uwzględniając fakt, że statki ratownicze typów R-27, R-17 to jednostki zbudowane w latach 1970–1975, mocno wyeksploatowane, o niewielkiej szybkości, co dyskwalifikuje je pod względem operacyjnym, zachodzi zasadna i pilna konieczność zastąpienia ich jednostkami nowej generacji, tj. wprowadzenia do eksploatacji statków ratowniczych I kategorii, tzw. „krążowników ratowniczych”.

2. Cel Programu

Celem Programu i realizowanych w ramach jego zadań, jest modernizacja potencjału ratowniczego Służby SAR, budowa: Morskiej Stacji Ratowniczej w Darłowie i Ustce, bazy zwalczania zanieczyszczeń w Świnoujściu, statków ratowniczych I kategorii, zakup nowej jednostki ratowniczej na Zalew Wiślany oraz dodatkowo budowa nowej morskiej stacji ratowniczej w Łebie i dofinansowanie budowy brzegowej stacji ratowniczej w Sztutowie.

Zrealizowanie ww. celów bezpośrednio przyczyni się do modernizacji sił i środków przeznaczonych do poszukiwania i ratowania życia oraz do likwidacji skutków zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu. Realizowane zadania w ramach Programu stanowią logistyczne zabezpieczenie wykonania ciężących na Służbie SAR zadań. Aktualnie istniejące zaplecze logistyczne jest niewystarczające. Celem Programu jest zatem stworzenie odpowiednich warunków socjalno - bytowych dla ratowników brzegowych stacji ratowniczych i załóg statków ratowniczych oraz stworzenie nowoczesnej floty statków ratowniczych.

Zagęszczenie tras żeglugowych statków wchodzących i wychodzących z Bałtyku przez Kanał Kiloński i Cieśniny Duńskie, stwarzające w rejonie Świnoujścia coraz większe zagrożenie zanieczyszczeniem olejami lub chemikaliami. Jest to przesłanka do podjęcia budowy w Świnoujściu nowej bazy sprzętowo-magazynowej. Nowa baza zlokalizowana na zakończeniu mola przy wejściu do Basenu Północnego będzie spełniać trzy podstawowe funkcje:

- miejsce stałego bazowania specjalistycznych statków zwalczania zanieczyszczeń oraz statków ratowniczych wraz z zapleczem magazynowym i socjalnym,
- miejsce lokalizacji Pomocniczego Centrum Koordynacyjnego (obecna lokalizacja w dzierżawionym pomieszczeniu),
- centrum szkoleniowo-treningowego ratownictwa morskiego.

Połączenie wymienionych funkcji w jednym miejscu, stworzy ponadto silny ośrodek wykorzystujący zlokalizowany w bazie potencjał ludzki i sprzętowy służb ratowniczych. Jednocześnie, w razie rozlewu, służby ratownicze posiadałyby doskonałe wsparcie logistyczne w rejonie zachodniego wybrzeża.

Potrzebę posiadania w Polsce ośrodka szkolącego kadry dla potrzeb ratownictwa morskiego potwierdza dotychczasowe doświadczenie Służby SAR. Istniejące ośrodki szkoleniowe nie mając praktycznych możliwości ćwiczeń w warunkach najbardziej zbliżonych do rzeczywistych, nie są w stanie przygotować na odpowiednim poziomie kadr dla służb ratowniczych. W szczególności dotyczy to praktycznych szkoleń z zakresu działań poszukiwawczo – ratowniczych, jak i obsługi zapór i zbieraczy olejowych, testowania nowych rozwiązań i urządzeń itp. Posiadanie zakładanego ośrodka szkoleniowo-treningowego pozwoli nie tylko doskonalić umiejętności pracowników Służby SAR, ale także rozszerzyć tę działalność na inne służby z nią współdziałające. Takie potrzeby zgłaszają m.in. Państwowa Straż Pożarna oraz Straż Graniczna. Posiadanie Centrum szkoleniowo-treningowego ratownictwa morskiego, jest problemem nie tylko Polski, ale także wielu innych państw morskich, w związku z czym zainteresowanie tym projektem wykazuje Międzynarodowa Organizacja Morska (IMO).

3. Dla optymalnej realizacji zadań wynikających z Konwencji SAR, do 2010 r. koniecznym staje się:

3.1. Budowa 2 statków ratowniczych I kategorii - zdolnych do operowania w każdych warunkach pogodowych na akwenie południowego Bałtyku. Statki te o długości w granicach 30-35 m powinny posiadać autonomiczność pływania 5-7 dni (dla porównania - autonomiczność statków typu SAR-1500 wynosi 6 godzin), szybkość w granicach 25 węzłów i zabierać na pokład ok. 100 rozbitków.

Zadanie jest realizowane od 2005 roku, na które do 2007 roku została wydatkowana kwota 22.055 tys. zł. W 2008 roku zostały wykonane prace, zgodnie z harmonogramem budowy statków, za kwotę 24.098 tys. zł. tj. do wysokości kwoty planowanej na powyższe zadanie w harmonogramie realizacji „Programu”.

Ze względu na nie przekazanie Służbie SAR w roku 2008 ostatniej transzy środków finansowych fakturę na kwotę 7.000 tys. zł, której wartość stanowi 29% planowanych na powyższe zadanie środków finansowych w 2008 roku zapłacono ze środków planowanych na to zadanie w 2009 roku.

W związku z powyższym istnieje konieczność wydłużenia realizacji zadania do 2010 roku oraz zmiany harmonogramu finansowania, następująco:

- planowane nakłady do poniesienia w 2009 roku – 13.814 tys. zł.
- planowane nakłady do poniesienia w 2010 roku – 8.663 tys. zł

3.2. Zakup 1 jednostki ratowniczej – zadanie wykonano w 2007 roku, do prowadzenia akcji ratowniczych na Zalewie Wiślanym w każdych warunkach pogodowych. W ostatnich latach notuje się dynamiczny rozwój turystyki wodnej na Zalewie Wiślanym, a także wzrasta ilość statków przewożących pasażerów do

Bałtyjska i do Kaliningradu - co wymaga posiadania na tym akwenie szybkiej jednostki ratowniczej. Koszt zakupu jednostki wynosi 600 tys. zł.

3.3. Budowa morskiej stacji ratowniczej w Darłowie – inwestycja została zakończona w 2007 roku, a poniesione nakłady wyniosły 1.587 tys. zł.

3.4. Dofinansowanie budowy brzegowej stacji ratowniczej w Sztutowie – w 2008 roku wyniosło 900 tys. zł.

3.5. Budowa morskiej stacji ratowniczej w Łebie – to zadanie przewidziane jest do realizacji w latach 2008 – 2010 za łączną kwotę 4.500 tys. zł.

W związku z przyjętą Uchwałą pod koniec października oraz późnym przyznaniem środków finansowych na powyższe zadanie, tj. listopad 2008 roku, wydatkowano jedynie 63 tys. zł. Natomiast propozycja ujęcia pozostałych środków do wykazu planowanych wydatków budżetu państwa, które w 2008 roku nie wygasają z upływem roku budżetowego nie została uwzględniona. W następstwie powyższego powstało zagrożenie niewykonania całego zadania.

Planowane w 2009 roku środki budżetowe w wysokości 2.000 tys. zł nie zapewniają pokrycia kosztów realizacji powyższego zadania inwestycyjnego, stąd wynika konieczność zmiany terminu zakończenia inwestycji na 2010 rok i zaplanowanie w harmonogramie finansowania zadania kwoty 2.437 tys. zł. w roku 2010.

3.6. Budowa morskiej stacji ratowniczej w Ustce - przewidziana jest w latach 2007-2009, a finansowanie tego zadania w ramach programu wyniesie 2.200 tys. zł w ramach programu wieloletniego.

3.7. Budowa bazy zwalczania zanieczyszczeń w Świnoujściu - planowany łączny koszt budowy bazy wynosi 23.549 tys. zł, a zakończenie jej budowy przewidziane jest w 2009 roku.

Z planowanej na 2008 rok kwoty wydatków w wysokości 14.860 tys. zł Morska Służba Poszukiwania i Ratownictwa nie otrzymała ostatniej transzy w kwocie 1.663 tys. zł, w wyniku czego, zabrakło środków na opłacenie faktury za zakup sprzętu elektronicznego, stanowiącego wyposażenie bazy w sprzęt transportowy i magazynowy. W celu zakończenia zadania i pokrycia kosztów zakupu wyposażenia bazy zwalczania zanieczyszczeń w Świnoujściu należy przedłużyć harmonogram realizacji i zaplanować w roku 2009 roku kwotę w wysokości 1.663 tys. zł.

Łączny koszt przedsięwzięć wymienionych w ppkt 3.1. – 3.7. załącznika do Uchwały Rady Ministrów, przewidzianych na lata 2007–2010, a związanych z zadaniami w zakresie poszukiwania i ratowania życia na morzu - zamyka się kwotą w wysokości 81.571 tys. zł.

4 Dla realizacji zadań zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu, Służba SAR dysponuje:

- stacjonującym w Gdyni, wielozadaniowym statkiem „*KAPITAN POINC*” do zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń olejowych, zdolnym do żeglugi bez ograniczeń, o zasięgu pływania obejmującym obszar całego Morza Bałtyckiego; dzienna zdolność oczyszczania ok. 1,8 km² akwenu,
- stacjonującym w Świnoujściu statkiem „*CZESŁAW-II*” do zwalczania zanieczyszczeń olejowych na akwenach portowych i na redach portów; dzienna zdolność oczyszczania ok. 0,7 km² akwenu,
- zaporami przeciwolejowymi o łącznej długości ponad 3,5 km,
- przenośnymi zbieraczami dużej wydajności,
- niektórymi urządzeniami z zakresu zwalczania zanieczyszczeń chemicznych.

Powyższy potencjał techniczny tylko w części spełnia wymagania Komisji Helsińskiej, bowiem jedyny, wielozadaniowy statek „*KAPITAN POINC*” mogący operować na akwenu całego Bałtyku, potrzebuje ok. 24 godzin na dotarcie do zachodnich granic polskiego obszaru morskiego, a zalecenia Komisji Helsińskiej obligują państwa do utrzymywania takiego potencjału, który dotrze najpóźniej w ciągu 12 godzin do najodleglejszego punktu strefy odpowiedzialności państwa nadbrzeżnego. Ponadto Służba SAR nie jest przygotowana do zwalczania zanieczyszczeń morza substancjami szkodliwymi i niebezpiecznymi, innymi niż ropopochodne (olejowe).

III. Finansowanie realizacji przedstawionego Programu.

Sfinansowanie przedsięwzięć zawartych w Programie, nastąpi w trybie przewidzianym w art. 117 ust. 2 ustawy o finansach publicznych, tj. w formie ustanowionego przez Radę Ministrów programu wieloletniego.

Program ten będzie realizowany z budżetu państwa, bez udziału środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej.

Kwota ogółem zaplanowana w Programie na 2009 rok jest zgodna z wydatkami ujętymi na ten cel w budżecie państwa na rok 2009.

Program jest ustanawiany w celu realizacji Narodowego Planu Rozwoju, którym od 1 stycznia 2007 r. jest „*Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007 – 2015*”, przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 27 czerwca 2007 r. Zapisane w Programie zadania mają na celu zarówno poprawę bezpieczeństwa, jak i budowę efektywnego systemu ratownictwa, co stanowi jedno z założeń ww. Strategii.

**HARMONOGRAM REALIZACJI
„PROGRAMU ROZWOJU SŁUŻB RATOWNICTWA MORSKIEGO W LATACH
2007 – 2010”**

w tys. zł.

Lp.	Nazwa zadania	Stan bazowy Programu	Stan docelowy Programu	Wartość ogółem w ramach programu	Lata			
					2007	2008	2009	2010
1	Budowa statków ratowniczych I kategorii	0	2	48.235	8.660	17.098	13.814	8.663
2	Zakup jednostki ratowniczej na Zalew Wiślany	0	1	600	600	-	-	
3	Budowa morskiej stacji ratowniczej w Darłowie	0	1	1.587	1.587	-	-	
4	Dofinansowanie budowy brzegowej stacji ratowniczej w Sztutowie	0	1	900	-	900	-	
5	Budowa morskiej stacji ratowniczej w Łebie	0	1	4500	-	63	2.000	2.437
6	Budowa morskiej stacji ratowniczej w Ustce	0	1	2.200	1.000	-	1.200	
7	Budowa bazy zwalczania zanieczyszczeń w Świnoujściu	0	1	23.549	8.689	13.197	1.663	-
8	Łącznie	0	8	81.571 ^{*)}	20.536	31.258	18.677	11.100

*) Kwota nie obejmuje wydatków poniesionych w latach 2005 – 2006 na powyższe zadania.